

ท้องถิ่นกับศาสตร์ต่าง ๆ

การประมวลองค์ความรู้จากการศึกษาสังคม
มนุษย์
กับการนำมาใช้ในวิชาท้องถิ่นศึกษา

ความหมายและความเข้าใจเบื้องต้นในสาระสำคัญของ
ของศาสตร์ด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

ความหมายของสังคมศาสตร์

สังคมศาสตร์ พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 ได้ให้ความหมายของวิชาสังคมศาสตร์ หมายถึง ศาสตร์ว่าด้วยความรู้เกี่ยวกับสังคม (พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน 2542, หน้า 1159)

พัทธา สายหู ได้ให้ความเห็นว่า สังคมศาสตร์เน้นการศึกษาหาความรู้ ความเข้าใจในปัญหาต่าง ๆ ที่มนุษย์ต้องประสบในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันผู้อื่นในสังคม (พัทธา สายหู, 2521, หน้า 21)

ความหมายของมนุษยศาสตร์

มนุษยศาสตร์ซึ่งปรากฏในความหมายในสาระสำคัญของวิชา หมายถึง ศาสตร์ที่ว่าด้วยคุณค่าทางจิตใจและผลงานซึ่งถ่ายทอดจากสติปัญญาของคนประกอบด้วย ศิลป วรรณคดี ประวัติศาสตร์ ศาสนาและปรัชญา (พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน, 2542, หน้า 833)

สรุปความหมาย

“**สังคมศาสตร์**” เป็นศาสตร์ที่วัดด้วยความรู้อันเกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ทางสังคม ซึ่งสามารถนำเอาความรู้เกี่ยวกับอุดมการณ์มาสู่การปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม โดยนำเอาความรู้ลึกในอุดมการณ์มา กำหนดความเป็นเหตุและผล

“**มนุษยศาสตร์**” เป็นศาสตร์ที่วัดด้วยการสร้างสม สิ่งสมผลงานอันเกิดจากความคิดเชิงสร้างสรรค์ และคุณค่าทางจิตใจ การพิจารณาคุณค่าที่ปรากฏพิจารณาจากการประเมินและการตีความเพื่อสืบค้น ในความจริงที่ปรากฏอยู่ในจินตนาการของมนุษย์

ทัศนะของนักสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
กับการศึกษาสังคมมนุษย์

สรุปทัศนะของนักสังคมศาสตร์กับการเชื่อมโยงในการศึกษาสังคมมนุษย์

ทัศนะของนักสังคมศาสตร์	สาระสำคัญในการศึกษาสังคมมนุษย์	การเชื่อมโยงองค์ความรู้
1. มนุษย์เป็นสัตว์สังคม	<ol style="list-style-type: none"> 1. มนุษย์จะอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มและมีระเบียบแบบแผนเพื่อความสงบสุข 2. มนุษย์ใช้การสื่อสารในการอยู่ร่วมกันทั้งคนในกลุ่มและต่างกลุ่ม 	<ol style="list-style-type: none"> 1. การอบรมขัดเกลาทางสังคม (Socialization) ของคนในสังคม 2. การปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ของคนในสังคม
2. มนุษย์เป็นผู้สร้างวัฒนธรรมและสถาบันทางสังคม	<ol style="list-style-type: none"> 1. มนุษย์กำหนดแบบแผน กฎระเบียบ 2. การกำหนดสถาบันทางสังคมเพื่อให้คนในสังคมปฏิบัติตามระเบียบ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ระบบความคิด ความเชื่อ ค่านิยม ฯลฯ 2. การรวมกลุ่มและการให้ความเคารพซึ่งกันและกัน
3. การอยู่ร่วมกันมีความจำเป็นในการแบ่งช่วงชั้นในสังคมและการเลื่อนฐานะทางสังคม	<ol style="list-style-type: none"> 1. มนุษย์มีความแตกต่างกันในด้านความรู้ ความสามารถ สถานภาพ ทั้งนี้เป็นไปตามพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของแต่ละกลุ่มชน 2. การรักษาความสงบและความอยู่รอดของมนุษย์จึงได้แบ่งภาระหน้าที่และความรับผิดชอบตามเหตุผลในข้อ 1 	<ol style="list-style-type: none"> 1. การจัดระเบียบสังคม 2. การได้รับอิทธิพลทางด้านความคิดความเชื่อจากศาสนาและลัทธิที่เกี่ยวข้องรวมทั้งปัจจัยอื่น ๆ 3. การเคารพในสิทธิและการรู้จักบทบาทและหน้าที่

สรุปทัศนะของนักสังคมศาสตร์กับการเชื่อมโยงใน การศึกษาสังคมมนุษย์

ทัศนะของนักสังคมศาสตร์	สาระสำคัญใน การศึกษาสังคมมนุษย์	การเชื่อมโยงองค์ความรู้
4. สังคมมนุษย์มีการเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา	<ol style="list-style-type: none">1. การดำรงอยู่ของสังคมศาสตร์ย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามความเจริญทางปัญญาของกลุ่มคนและสภาพปัจจัยเอื้อ2. มนุษย์ในแต่ละกลุ่มกำหนดจิตลักษณะของตนเอง3. มนุษย์มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการทางประวัติศาสตร์	<ol style="list-style-type: none">1. ความรู้ทางด้านประยุกต์วิทยาและความสามารถทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี2. ความเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจและการเมืองการปกครองสัมพันธ์กับพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ

สรุปทัศนะของนักมนุษยศาสตร์กับการเชื่อมโยงการศึกษาสังคมมนุษย์

ทัศนะของนักสังคมศาสตร์	สาระสำคัญในการศึกษาสังคมมนุษย์	การเชื่อมโยงองค์ความรู้
1. มนุษย์มีความสัมพันธ์กับความคิดสร้างสรรค์โดยมีต้นแบบมาจากอดีต	ผลงานของมนุษย์เกิดจากการสังสมการเรียนรู้ การสืบทอดและการเชื่อมโยงองค์ความรู้ร่วมกัน	วิวัฒนาการของมนุษยชาติมีพื้นฐานจากการศึกษาประวัติศาสตร์ซึ่งศึกษารอยต่อของอดีตมาสู่ปัจจุบัน
2. อดีตเป็นความพากเพียรที่มนุษย์รุ่นหนึ่งได้ศึกษาค้นคว้าเพื่อถ่ายทอดไปสู่คนรุ่นหลัง	มนุษย์เป็นผู้สร้างสรรค์ความเจริญทางปัญญาโดยมีการกระตุนจากคุณลักษณะการใฝ่รู้ของมนุษย์	ความสำคัญในคุณค่าของบุคคลที่ได้สร้างผลงานในประวัติศาสตร์
3. การมองโลกในแง่ดี	ความรู้และความเข้าใจในธรรมชาติต่างดำรงชีวิตของมนุษย์	ความรู้ทางศาสนา ลัทธิ ความเชื่อและอุดมการณ์ในการปกครอง
4. งานสร้างสรรค์ของมนุษย์เกิดจากการตีความและประเมินค่า	มนุษย์เป็นผู้แสวงหาความรู้จากมนุษย์และการวิพากษ์วิจารณ์เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข	จริยศาสตร์กับการดำรงชีวิตของมนุษย์

ความสัมพันธ์ระหว่างสาขาวิชาด้านสังคมศาสตร์และ
มนุษยศาสตร์กับการนำไปใช้ในการศึกษาสังคมมนุษย์

วิชาสังคมศาสตร์และวิชามนุษยศาสตร์ สามารถแยกออกจากกันได้ ดังนี้

1 การจัดตามกลุ่มสาขาวิชา องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ได้กำหนดไว้ สามารถจำแนกได้ 2 กลุ่มใหญ่ ได้แก่

1.1 กลุ่มวิชาหลักในสาขาวิชาสังคมศาสตร์

-สังคมวิทยา มานุษยวิทยา จิตวิทยา รัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ นิติศาสตร์

1.2 กลุ่มวิชาหลักในสาขาวิชามนุษยศาสตร์

-วรรณคดี ประวัติศาสตร์ ภาษาศาสตร์ ศาสนาและปรัชญา

ศิลปะการดนตรีและศิลปะการละคร

วิชาสังคมศาสตร์และวิชามนุษยศาสตร์

สามารถแยกออกจากกันได้ ดังนี้

2 ความสัมพันธ์ในสาขาวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

ปัจจุบันได้มีการรวมศาสตร์ทั้ง 3 สาขาวิชาไว้ในรายวิชาที่มีอาจแยกเป็นสาขาวิชาเอกเทศได้ ดังปรากฏในการศึกษาสาขาสถาปัตยกรรมศาสตร์ พฤติกรรมศาสตร์ เป็นต้น

3 การนำวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ไปใช้ในการศึกษาสังคมมนุษย์

การศึกษาจำแนกได้ 3 หมวดหลัก กล่าวคือ วิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์

สรุปสาระสำคัญของรายวิชาในสาขาวิชามนุษยศาสตร์
กับการเชื่อมโยงเพื่อนำไปใช้ในวิชาท้องถิ่นศึกษา

หมวดวิชาและสาขาวิชา	สาระสำคัญในการศึกษา	การนำไปใช้ในการศึกษารวิชาท้องถิ่นศึกษา
ประวัติศาสตร์	วิวัฒนาการของท้องถิ่นและการสร้างสมและสืบทอดทางวัฒนธรรม	ลำดับความเป็นมาของท้องถิ่น
ปรัชญา	แนวความคิดของคนในสังคมและวิธีการแสวงหาความรู้	โลกทัศน์และบุคลิกภาพของคนในสังคม
ภาษาและวรรณกรรม	พัฒนาการทางด้านวัฒนธรรมทางภาษา	อัตลักษณ์ทางภาษาของท้องถิ่น
ศิลปะดนตรี ศิลปะการละคร	สุนทรียศาสตร์ของคนในสังคม	จิตลักษณะของคนในสังคม

สรุปสาระสำคัญของรายวิชาในสาขาวิชาสังคมศาสตร์กับ
การเชื่อมโยงเพื่อนำไปใช้ในวิชาท้องถิ่นศึกษา

หมวดวิชาและ สาขาวิชาสังคมศาสตร์	สาระสำคัญในการศึกษา	การนำไปใช้ในการศึกษา วิชาท้องถิ่นศึกษา
สังคมวิทยา	ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ สถาบัน ทางสังคมและพลังในการกำหนด พฤติกรรมของคนในสังคม	การเปลี่ยนแปลงทางสังคม
มานุษยวิทยา	ความเป็นมาของมนุษย์ทั้งทางด้าน กายภาพและด้านสังคม วัฒนธรรม	วิถีชีวิตของคนในสังคม

สรุปสาระสำคัญของรายวิชาในสาขาวิชาสังคมศาสตร์กับ
การเชื่อมโยงเพื่อนำไปใช้ในวิชาท้องถิ่นศึกษา

หมวดวิชาและ สาขาวิชาสังคมศาสตร์	สาระสำคัญในการศึกษา	การนำไปใช้ในการศึกษา วิชาท้องถิ่นศึกษา
จิตวิทยา	ศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์และ สาเหตุของการเกิดพฤติกรรม	ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม
รัฐศาสตร์	ปรากฏการณ์ทางสังคมในส่วนที่ เกี่ยวกับระบบการเมืองการ ปกครอง	อุดมการณ์พฤติกรรมทาง การเมืองและจิตสำนึกของ คนที่มีต่อสังคม
เศรษฐศาสตร์	การจัดการและการบริหาร ทรัพยากรและการใช้จ่ายของ คนในสังคม	ลักษณะนิสัยในการใช้จ่ายของ คนในสังคม
นิติศาสตร์	ระบบกฎหมายในการดูแลคนใน สังคม	การบริหารของรัฐกับ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

การศึกษาที่เกิดขึ้นได้ร่วมความเชื่อมโยงและจัดระบบภายในหมวดวิชาหลัก ประกอบด้วยหมวดวิชาวิทยาศาสตร์ ธรรมชาติ สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์มาทำการบูรณาการในรายวิชาย่อย และศึกษาในประเด็นหลักเฉพาะเรื่อง ผลจากการศึกษา นำไปสู่การสรุปในทางลึกที่สามารถอธิบายความเป็นอัตลักษณ์ ภาพลักษณ์และรูปลักษณ์ระหว่างอดีต ปัจจุบัน ได้อย่างมี เหตุผล

การสังเคราะห์แนวคิดและทฤษฎีต่างๆ
เพื่อใช้ในการศึกษาสังคมมนุษย์

1. องค์ความรู้จากการศึกษาในทฤษฎีทางสังคมวิทยา

มิติทั้ง 4 ข้อ กล่าวโดยสรุป คือ

1.1 มิติของแนวคิดทฤษฎี

1.2 มิติของกระบวนทัศน์ (Paradigm)

1.3 มิติของระดับการวิเคราะห์

1.4 มิติของระดับความเป็นนามธรรม

1. องค์ความรู้จากการศึกษาในทฤษฎีทางสังคมวิทยา

1.1 มิติของแนวคิดทฤษฎี ในมิตินี้สามารถจำแนกออกเป็น 3 แนวคิดทฤษฎีซึ่งประกอบด้วย (สมศักดิ์ ศรีสันติสุข, 2544, หน้า 3 – 5)

1.1.1 แนวคิดทฤษฎีโครงสร้าง (structural perspective)

เน้นการศึกษาสังคมทั้งหมด การอยู่ร่วมกันในสังคม การจัดระเบียบสังคม สถาบันทางสังคม บทบาทและหน้าที่ของคนในสังคม

1.1.2 แนวคิดทฤษฎีการกระทำทางสังคมหรือแนวคิดทฤษฎีการแปลความหมาย (social action / interpretive perspectives)

เน้นการกระทำของปัจเจกบุคคลและกลุ่มเล็ก ๆ โดยใช้หลักแนวคิดของแมกซ์ เวเบอร์ (Max Weber) เป็นพื้นฐานในการสร้างความเข้าใจปัญหาซึ่งเกิดจากการกระทำทางสังคม

1.1.3 แนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมทางสังคม (social behavior perspective) เน้นการศึกษาพฤติกรรมมนุษย์ในการแลกเปลี่ยนพฤติกรรมระหว่างกัน เช่น ทฤษฎีการแลกเปลี่ยน

1.2 มิติของกระบวนทัศน์ (Paradigm) หมายถึง ความรู้ที่ถูกสกัดออกมาซึ่งสะท้อนวิถีคิด ทัศนคติ การให้ความหมายและความเข้าใจในคุณค่าทั้งหมด ในการนี้จำแนกได้ 3 กระบวนทัศน์กล่าวคือ

1.2.1 กระบวนทัศน์ว่าด้วยข้อเท็จจริง (social fact paradigm)

เน้น (1) ข้อเท็จจริงทางสังคมในเชิงวิทยาศาสตร์ โดยเชื่อว่าข้อเท็จจริงทางสังคมเป็นรูปธรรม (2) วิธีการศึกษาเป็นการศึกษาเชิงปริมาณ เช่น การสำรวจใช้แบบสอบถาม (3) ทฤษฎีทางสังคมวิทยาที่เน้นในกระบวนทัศน์นี้คือ ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นิยมของเตอร์ไคม์ เป็นต้น

1.2.2 กระบวนทัศน์ว่าด้วยการนิยามสถานการณ์ทางสังคม (social definition paradigm)

เน้น (1) การนิยามสถานการณ์ทางสังคมที่ถูกกำหนดโดยสังคมและวัฒนธรรม (2) วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเน้นการสังเกตการณ์และการสัมภาษณ์ (3) ทฤษฎีทางสังคมวิทยาที่เน้นกระบวนทัศน์ที่มีหลายทฤษฎี เช่น ทฤษฎีการกระทำระหว่างกันทางสัญลักษณ์ (symbolic interactionism)

1.2.3 กระบวนทัศน์ว่าด้วยพฤติกรรมทางสังคม (Social behavior paradigm)

เน้น (1) พฤติกรรมทางสังคมมนุษย์ในระดับจุลภาคหรือระดับปัจเจกบุคคล และกลุ่มย่อย (2) วิธีการศึกษาเป็นการวิจัยทดลองและวิธีการวิจัยที่ใช้ประยุกต์มากกว่าวิธีการอื่น ๆ (3) ทฤษฎีทางสังคมวิทยาที่สำคัญคือทฤษฎีการแลกเปลี่ยน (exchange theory)

1.3 มิติของระดับการวิเคราะห์ สามารถแยกได้เป็น 2 ระดับ ดังนี้

1.3.1 ระดับการวิเคราะห์สังคมวิทยามหภาค (macro – sociology)

เน้นการวิเคราะห์ลักษณะของโครงสร้างทางสังคมในระดับกว้าง เช่น ทฤษฎีการ
หน้าที่นิยม และทฤษฎีความขัดแย้ง

1.3.2 ระดับการวิเคราะห์สังคมวิทยาจุลภาค (micro – sociology)

เน้นการวิเคราะห์การกระทำระหว่างสมาชิกบุคคลกับบุคคล และการ
ติดต่อสื่อสารระหว่างกัน เช่น ทฤษฎีการกระทำระหว่างกันทางสัญลักษณ์ และทฤษฎี
ปรากฏการณ์นิยม

1.4 มิติของระดับความเป็นนามธรรม สามารถแบ่งได้เป็น 2 ระดับ ดังนี้

1.4.1 ทฤษฎีระดับใหญ่ (grand theory) ทฤษฎีระบบสังคมของพาร์สันส์ (parsons) สามารถอธิบายพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมายในระดับเล็กไปจนถึงใหญ่ได้ และมีลักษณะของความเป็นนามธรรมสูง จึงเป็นทฤษฎีที่อธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมได้อย่างกว้างขวาง

1.4.2 ทฤษฎีระดับกลาง (middle – range theory) เป็นทฤษฎีที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการศึกษาวิจัยได้โดยมีความเป็นนามธรรมไม่มากนัก ถือว่าเป็นระดับกลาง เช่น ทฤษฎีการเบี่ยงเบนของเมอร์ตัน (Merton) เป็นต้น

2. องค์ความรู้จากการศึกษาทฤษฎีทางมานุษยวิทยา

2. องค์ความรู้จากการศึกษาทฤษฎีทาง

สรุปสาระสำคัญของทฤษฎีหลักทางมานุษยวิทยา ดังนี้

- 2.1 **ทฤษฎีวิวัฒนาการ (evolutionism)** เป็นทฤษฎีวิวัฒนาการของวัฒนธรรมหรือพฤติกรรมของมนุษย์
- 2.2 **ทฤษฎีประวัติศาสตร์ (historicism)** นักมานุษยวิทยาได้ให้หลักแนวคิดว่ามนุษย์ไม่สามารถสร้างทฤษฎีวัฒนธรรมได้
- 2.3 **ทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม (diffusionism)** กล่าวถึงวัฒนธรรมคือความคิดและพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งแพร่กระจายตามสภาพทางภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ สังคมและการคมนาคม
- 2.4 **ทฤษฎีหน้าที่นิยม (functionalism)** กล่าวคือ มนุษย์ทุกคนมีหน้าที่ในสังคมเพื่อตอบสนองความจำเป็นพื้นฐาน

2. องค์ความรู้จากการศึกษาทฤษฎีทาง มานุษยวิทยา

2.5 ทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ (structural – functionalism) เป็นแนวคิดของ เอ. อาร์. เรดชิฟฟ์ บราวน์ (A. R. Radcliffe - Brown) นักมานุษยวิทยาชาวอังกฤษ

2.6 ทฤษฎีโครงสร้างทางวัฒนธรรม (structuralism) ทฤษฎีนี้เป็นแนวคิดของ คลอดด์ เลอวี สเทร๊าสส์ (Claude Levi Strauss) ชาวฝรั่งเศสในกลุ่มนักมานุษยวิทยาทางสัญลัษณ์นิยม

2.7 ทฤษฎีรูปแบบทางวัฒนธรรม (configuration) จัดเป็นทฤษฎีซึ่งเน้นการมองบุคลิกภาพและค่านิยมของคนในสังคม

2. องค์ความรู้จากการศึกษาทฤษฎีทาง มานุษยวิทยา

- 2.8 **ทฤษฎีวิวัฒนาการและบุคลิกภาพ (culture and personality)**
วิวัฒนาการกำหนดบุคลิกภาพของบุคคล ในขณะที่เดียวกันบุคลิกภาพของ
บุคคลได้สร้างวิวัฒนาการ
- 2.9 **ทฤษฎีนิเวศวิทยาทางวัฒนธรรม (cultural ecology)** จูเลียน สตีวาร์ด
(Julian Steward) และคนอื่น ๆ วิวัฒนาการกำหนดบุคลิกภาพของบุคคล ใน
ขณะที่เดียวกันบุคลิกภาพของบุคคลได้สร้างวิวัฒนาการ
- 2.10 **ทฤษฎีการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (economic development)** ผู้เสนอ
ทฤษฎีนี้คือ เลสลีย์ ไวท์ (Leslie White) โดยมองว่าการพัฒนาทาง
เศรษฐกิจมีความสัมพันธ์กับสภาพทางสังคมและความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และ
เทคโนโลยี

3. การประยุกต์ใช้ทฤษฎีทางสังคมวิทยากับมานุษยวิทยา ในการศึกษาท้องถิ่นศึกษา

3. การประยุกต์ใช้ทฤษฎีทางสังคมวิทยากับมานุษยวิทยา ในการศึกษาท้องถิ่นศึกษา

การศึกษาวินชาท้องถิ่นศึกษา โดยสรุปมีดังนี้

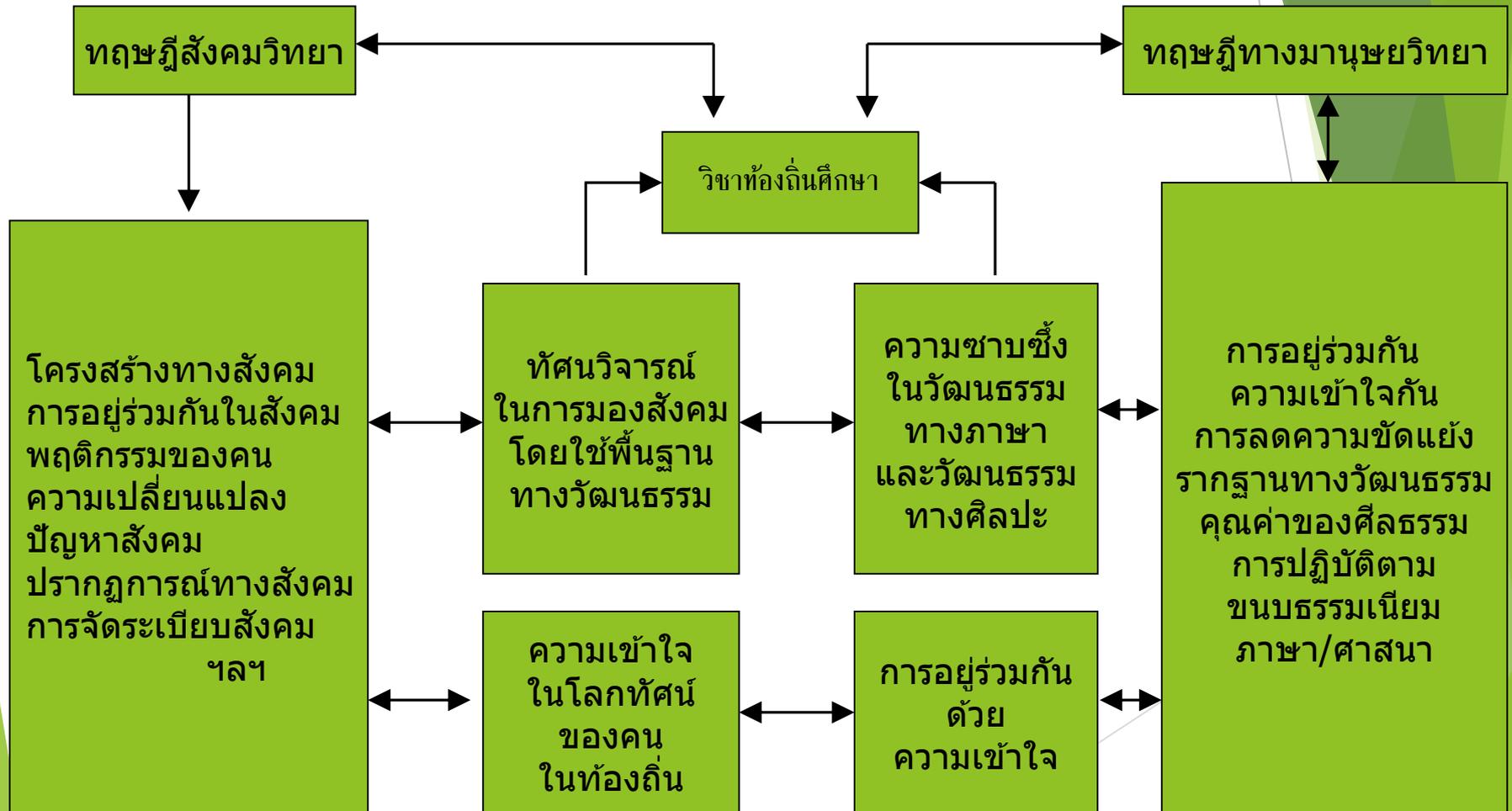
1. การใช้ประโยชน์จากทฤษฎีสังคมวิทยา

- สารสำคัญในทฤษฎีสังคมวิทยาได้ให้การอธิบายการอยู่ร่วมกัน
ของคนในสังคม

2. การใช้ประโยชน์จากทฤษฎีมานุษยวิทยา

- การศึกษาในทฤษฎีต่าง ๆ ทางมานุษยวิทยาจะส่งผลในด้านการอยู่
ร่วมกันในสังคมตั้งแต่สังคมระดับครอบครัวไปจนถึงระดับชาติ

ความสัมพันธ์ในการประยุกต์ใช้ทฤษฎีทางสังคมวิทยา และมานุษยวิทยากับการศึกษาวิชาท้องถิ่นศึกษา

การนำวิธีการศึกษาทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
มาใช้ในการศึกษาวิชาท้องถิ่นศึกษา

สาระสำคัญของแนวทางในการศึกษาวิจัย ทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

1.1 แนวทางในการศึกษาวิจัยทางสังคมศาสตร์

กรอบการศึกษาให้ความสำคัญในการเกิดความเข้าใจปรากฏการณ์ทางสังคมในด้านต่าง ๆ สาเหตุที่เกิดปัญหาในสังคม พฤติกรรมที่ปรากฏต่อสังคม สภาพทางสังคมและวัฒนธรรม ความเปลี่ยนแปลงทางสังคม

การศึกษาตามวิธีการทางวิทยาศาสตร์ มีขั้นตอนต่าง ๆ การกำหนดปัญหา การตั้งสมมุติฐาน การรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลและรายงานผล ในการวิจัยใช้การศึกษาเชิงคุณภาพและวิธีการศึกษาเชิงปริมาณ

1. สาระสำคัญของแนวทางในการศึกษาวิจัย ทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

1.2 แนวทางในการศึกษาวิจัยทางมานุษยศาสตร์

การศึกษาทางมนุษยศาสตร์ได้ให้ความสำคัญคุณค่าทางจิตใจและผลงานจากการจินตนาการเกิดจากความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ โดยการถ่ายทอดความดี ความงาม การประเมินคุณค่า

วิธีการศึกษาของมนุษยศาสตร์ในแต่ละศาสตร์ซึ่งอยู่ในสาขาวิชาต่างมีลักษณะเฉพาะในกลุ่มการค้นหาเหตุผลเชิงตรรกะให้ความสำคัญการสืบค้นข้อเท็จจริงและความจริงที่ปรากฏอยู่ในข้อเท็จจริง

2. จุดเน้นในการศึกษาและการนำไปใช้ใน วิชาท้องถิ่นศึกษา

2.1 การศึกษาทางด้านสังคมศาสตร์

เน้นความเป็นจริงที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ โดยการสืบจากสาเหตุและการเจาะประเด็นในปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลในการกำหนดพฤติกรรม

2.2 การศึกษาทางมนุษยศาสตร์

จุดเน้นของทฤษฎีให้ความสำคัญในการแสวงหาความจริง ด้วยเหตุนี้คุณค่าที่ปรากฏจึงมีความคงที่และมีลักษณะเฉพาะ

สรุปขั้นตอนของการวิจัย 5 ขั้นตอน

(ศิรินา จิตต์จรัส, 2546, หน้า 44 – 45)

ขั้นตอนที่ 1 ปัญหาและแนวทางการวิจัย

1. การกำหนดปัญหา
2. ชื่อเรื่อง
- 3.ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา
4. วัตถุประสงค์
5. สมมุติฐานการวิจัย
6. ขอบเขตของวิจัย
7. ข้อตกลงเบื้องต้น
8. ข้อจำกัดการวิจัย
9. นิยามศัพท์
10. ประโยชน์ของการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนนี้ เพื่อทบทวนวรรณกรรมที่จะนำมาใช้ในการศึกษาทั้งหมด นำไปสู่
ความชัดเจนในการศึกษาพร้อมการกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาทั้งหมด

ขั้นตอนที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนนี้เป็นการระบุประเภทของการวิจัยกลุ่มประชากรในการศึกษา ตัว
แปรที่ศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการแปลความของข้อมูลซึ่งเป็นวิเคราะห์โดยอ้างอิงสถิติที่ใช้ ซึ่งการดำเนินการล้วนมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ขั้นตอนที่ 5 สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ

การสรุปเป็นการสรุปผลจากการศึกษา ซึ่งมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ พร้อมการนำแนวคิด ทฤษฎี ผลงานวิจัยสายสนับสนุน เมื่ออภิปรายผลได้ เรียบร้อยแล้วนำไปสู่การให้ข้อเสนอแนะ ซึ่งเป็นประโยชน์ในครั้งนีและ การศึกษาในอนาคต

วิธีการวิจัยทางมนุษยศาสตร์

การศึกษาในปัจจุบันได้ 5 วิธีการ กล่าวคือ

1. วิธีการของเหตุผล

วิธีการมองความเป็นจริงทั้งวิธีการอุปมาน (deductive) ควบคู่กันไป ตามเหตุผลของความจำเป็นในการศึกษา

2. วิธีการเชิงปริมาณ

วิธีการทางคณิตศาสตร์ในการนับจำนวน การหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ฯลฯ วิธีการเชิงปริมาณมาใช้ประกอบการศึกษาข้อมูลทางสังคมและวัฒนธรรมได้ ความนิยมในผลงานการรู้จักบุคคล เอกสาร หนังสือ ผลงาน ฯลฯ

3. วิธีการควบคุมและการทดลอง

วิธีการตรงของวิธีการทางวิทยาศาสตร์ การนำการควบคุมและการทดลองสามารถนำมาใช้ได้เฉพาะในบางสาขาวิชาเท่านั้น

4. วิธีการวิจัยแบบสร้างสรรค์

เป็นการวิจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลงานซึ่งเป็นรูปธรรมทางด้านศิลปะ และ ความไพเราะอันเกิดจากการแสดงดนตรี ที่สามารถบรรยายการสร้างสรรคงานและ ถ่ายทอดแบบแผนให้ผู้อื่นเข้าใจได้

5. วิธีการวิจัยแบบสหวิทยาการ

เป็นวิธีการที่ได้รับความนิยมในการศึกษาปัจจุบัน ทั้งนี้เพราะผลจากการศึกษา ได้รับความเป็นองค์รวม (holism)

การศึกษาวิจัยทางสังคมศาสตร์

(เจตนา นาควัชร, 2547, หน้า 72 – 92)

ขั้นตอนที่ 1 การเลือกปัญหา

การวางแผนเป็นการล่วงหน้าอย่างรอบคอบในการศึกษา
ซึ่งจำเป็นต้องระบุไว้อย่างชัดเจนในขอบเขตของวงการศึกษ
พร้อมกำหนดวัตถุประสงค์

ขั้นตอนที่ 2 การตั้งสมมติฐาน

ตั้งสมมติฐานในการวิจัยก่อนทำการศึกษา ทั้งนี้เพื่อป้องกัน
ความเป็นอคติในการศึกษา ซึ่งผู้ศึกษาอาจหาเหตุผลสนับสนุน
ตามสมมติฐาน

ขั้นตอนที่ 3 ข้อมูลหรือการรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลปฐมภูมิ (primary sources) ร่วมกับข้อมูลทุติยภูมิ (secondary sources) ข้อมูลจากการบอกเล่าของบุคคล ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ข้อมูลจากการสังเกต เมื่อได้ข้อมูลแล้ว การจัดระบบข้อมูลเพื่อการศึกษาวิเคราะห์และเขียนรายงาน ควรมีเอกสารหลักและเอกสารประกอบ เพื่อความน่าเชื่อถือ

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินค่าและการตีความ

เป็นหลักฐานและข้อมูลที่ทำให้การศึกษาเท่านั้น การวิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล

ขั้นตอนที่ 5 การรายงานผลและนำเสนอผลการศึกษา

สามารถนำเสนอได้ทั้งในรูปแบบของเอกสารและการถ่ายทอดความเป็นรูปธรรม และการนำเสนอในรูปแบบของลายลักษณ์อักษร อย่างไรก็ตามการถ่ายทอดทางภาษา

สรุป

การศึกษาสังคมมนุษย์จากรากฐานของศาสตร์สาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ในเชิงกว้างสามารถนำมาใช้ในการศึกษาวิชาท้องถิ่น เป็นการวางรากฐานการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในการดำรงชีวิตจะเป็นที่มาของการสืบค้นข้อมูล การจัดระบบข้อมูลเพื่อศึกษาความเป็นท้องถิ่นในระดับภูมิภาค ระดับชุมชนได้ตามหลักวิชาการที่ใช้ในการศึกษา ภูมิปัญญาอันเกิดจากมนุษย์เป็นผู้สร้างสรรค์ในแต่ละท้องถิ่น เมื่อประมวลเป็นองค์ความรู้ระหว่างภาคอดีตกับการถ่ายทอดมาสู่ความเป็นปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ล้วนมีเหตุผลและจะเป็นประโยชน์ในมองเห็นอัตลักษณ์ รูปลักษณ์และภาพลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่นได้อย่างชัดเจน